

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Ing. Jitka Vyšňovská

Ako na mzdy

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov, 2012

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Ing., Jitka Vyšňovsku

Kontakt na autora: Obchodná akadémia Prešov, Volgogradská 3, 080 74 Prešov,
jitka.vysnovska@post.sk

Názov OPS/OSO: Ako na mzdy

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2012

Odborné stanovisko vypracoval: Ing. Adriana Popadičová

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov. Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Hrubý príjem, mzdové formy, doplnkové formy mzdy, mzdové zvýhodnenia, náhrady mzdy, poisťné, čiastkový základ dane, nezdaniteľná časť na daňovníka, zdaniteľná mzda, preddavok na daň z príjmov, daňový bonus, čistá mzda, náhrada príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti, preddavok na mzdu.

Anotácia

Práca predstavuje popis osvedčenej pedagogickej skúsenosti zameranej na oblasť oceňovania zamestnancov. Môže byť využitá v predmete ekonomika, ekonomické cvičenia, účtovníctvo. Ponúka nielen teoretické spracovanie danej témy, ale aj jej aplikáciu na viacerých príkladoch s podrobným metodickým spracovaním. Obsahové spracovanie tejto práce sa môže stať užitočnou pomôckou učiteľov a žiakov na akomkoľvek type strednej školy a prispieť k prehĺbeniu finančnej gramotnosti žiakov.

OBSAH

Obsah.....	4
Úvod.....	5
Opis odbornej pedagogickej skúsenosti	6
1 Oceňovanie práce.....	8
1.1 Mzdové podmienky.....	9
1.2 Mzdové formy.....	9
1.2.1 Základná mzda	9
1.2.2 Mzdové zvýhodnenia	12
1.2.3 Náhrady mzdy	13
1.3 Hrubý príjem a čistá mzda	14
1.3.1 Prehľad pojmov	14
1.3.2 Poistné	15
1.3.3 Základ dane	15
1.3.4 Zdaniteľná mzda.....	16
1.3.5 Preddavok na daň z príjmov	16
1.3.6 Daňový bonus.....	16
1.3.7 Čistá mzda celkový príjem.....	17
1.3.8 Náhrada príjmu pri DPN	17
1.3.9 Prehľad zaokrúhľovania	18
2 Súvislý príklad na výpočet mzdy	19
2.1 Zadanie príkladu	19
2.2 Postup pri výpočte hrubého príjmu	20
2.3 Postup pri výpočte čistej mzdy	21
2.4 Vypočítané príklady na čistú mzdu.....	22
2.4.1 Výpočet čistej mzdy z hrubého príjmu 1 000 €.....	22
2.4.2 Výpočet čistej mzdy z hrubého príjmu 483,78 €.....	23
2.5 Výpočet hrubého príjmu – tabuľka na výpočet.....	24
2.6 Výpočet čistej mzdy – tabuľka na výpočet	25
2.7 Výpočet hrubého príjmu – riešenie	26
2.8 Výpočet čistej mzdy – riešenie	27
3 Dušanove poznámky.....	28
3.1 Podrobný postup pri výpočte hrubého príjmu.....	28
3.1.1 Január.....	28
3.1.2 Február.....	29
3.1.3 Marec.....	30
3.1.4 Apríl	31
3.1.5 Máj	31
3.1.6 Jún	33
3.1.7 Júl	34
3.1.8 August	35
3.1.9 September.....	36
3.1.10 Október.....	37
3.1.11 November	38
3.1.12 December.....	39
3.2 Podrobný postup pri výpočte čistej mzdy	40
3.2.1 Január.....	40
Záver.....	41
Zoznam bibliografických zdrojov	42

ÚVOD

Dušan nastúpil do autobusu a zbadal Kamila. Kamil je jeho spolužiak zo základnej školy, teraz chodí na strednú školu podnikania. Kamil sedel so slúchadlami zahĺbený do hudby. Nevyzeral, že by mal dobrú náladu.

„Čau, kamoš!“ poklepal ho Dušan po pleci.

„Ahoj,“ zamrmlal Kamil.

„Čo ti je?“

„Dostal som guľu z EKA (ekonomiky), totálne som zbabral písomku na mzdy. Keď sme to preberali, bol som dva týždne chorý a teraz som z toho celkom mimo.“

„To si sa nemohol doučiť?“ čudoval sa Dušan.

„A z čoho? V knihe to nie je!“

„Poznámky od spolužiakov?“

„Pozeral som si nejaké, ale pripadali mi nejaké chaotické, keď som sa spýtal, aj tak mi nevedeli niektoré veci vysvetliť. Guľu so nedostal iba ja, ale ďalší piati. Musíme písať opravnú písomku. Teraz mi napadlo. Veď ty chodíš na OA, ty by si to mohol vedieť,“ pozrel sa Kamil na Dušana.

„Mne idú mzdy celkom dobre, v škole sme vypočítali súvislý príklad mzdy. Najprv som tomu nerozumel ani ja, ale pri postupnom prepočítavaní som sa do toho celkom dostal.“

„A nemohol by si mi to vysvetliť?“

„Vieš čo, najprv ti požičiam svoje poznámky. Vypýtam si od profky aj čisté papiere s tabuľkami, do ktorých si môžeš vpisovať výsledky. Dám ti aj nejaké papiere na teóriu, aby si vedel, ako sa to počíta. Radím ti, aby si všetko počítal sám, len tak sa to naučíš. Ak nebudeš niečo vedieť, poznač si to a môžeme to prebrať na Facebooku alebo Skype. Prípadne prídem k tebe cez víkend.“

Po týždni.

Kamaráti sa opäť stretli v autobuse.

„Kamil, prečo si sa neozval?“

„Dušan, neveríš! Dnes sme písali opravnú písomku.“

„A?“ nechápal Dušan.

„Profka mi ju hneď opravila, pozrela najprv na posledné výsledky, tie sedeli, takže som mal všetko dobre. Pýtala sa ma, či ma niekto doučoval, lebo vedela, že som dva týždne chýbal.“

„A doučoval ťa niekto?“

„No ty!“

„Ja? Veď si sa vôbec neozval.“

„Doučili ma tvoje poznámky!“

„To vážne?“

„Fakticky.“

Kamilovi stačili na doučovanie Dušanove poznámky. Pri prvých troch mzdách nemal síce vždy správne výsledky, ale s pribúdajúcimi mesačnými mzdami sa situáciu stále zlepšovala.

Možno ani vy nemáte v mzdách celkom jasno. Ponúkame vám nielen spracovaný výklad učiteľa, ale aj Dušanove poznámky. Ak sa to chcete naozaj naučiť, skúšajte si každý výpočet sami.

Odporúčame vám dodržať nasledujúce kroky:

- ✓ Prečítajte si úvodné zadanie, ktoré obsahuje údaje potrebné pre výpočet miezd vo viacerých mesiacoch.
- ✓ Prečítajte si zadanie pre daný mesiac.
- ✓ Vyplňte tabuľku na výpočet hrubého príjmu.
- ✓ Výsledok porovnajte s Dušanovým riešením. Ak vám nesadne, skúste to ešte raz. Až potom si pozrite podrobný postup výpočtu.
- ✓ Po vypočítaní hrubého príjmu prejdite k výpočtu čistej mzdy.

Ak vám to rodičia umožnia, skúste prepočítať ich výplatnú pásku. Možno ich prekvapíte, čo všetko ste sa v škole naučili.

Prajeme vám veľa chuti a trpezlivosti.

OPIS ODBORNEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI

Kontext a rámec

Téma výpočtu mzdy je neoddeliteľnou súčasťou učiva viacerých predmetov na stredných odborných školách s ekonomickým zameraním. Môže sa použiť na hodinách ekonomiky, účtovníctva, manažmentu osobných financií, ekonomických cvičení. Ako súčasť finančnej gramotnosti môže byť využitá aj na iných typoch stredných škôl.

Práca je spracovaná komplexne (teoreticky aj prakticky) bez požiadaviek na predchádzajúce ekonomické vedomosti. Tvorí samostatnú kapitolu hmotnej motivácie tematického celku Personálneho manažmentu.

Základné potrebné pomôcky nie sú náročné, stačí ceruzka (pero) a papier. Odporúčam prepísať žiakom prázdnu tabuľku na riešenie (na vpisovanie výsledkov), čím získajú prehľadnejšie usporiadanie údajov. Ak si žiaci sami vyhľadávajú niektoré aktuálne údaje (výšku odvodov, nezdaniteľnej časti, daňového bonusu), vtedy je nevyhnutný počítač s pripojením na internet.

Na rozvoj medzipredmetových vzťahov je vhodné zadať žiakom úlohu na zostavenie postupu pri výpočte pomocou tabuľkového procesora, prípadne zostavenie grafu s prehľadom jednotlivých položiek mzdy.

Špecifiká cieľovej skupiny

Práca môže byť užitočná pre učiteľov a študentov stredných škôl poskytujúcich stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie, prípadne aj všeobecné vzdelávanie.

Hlavnou cieľovou skupinou sú učители a študenti obchodných akadémií, škôl podnikania, hotelových akadémií, ale ostatných typov stredných škôl. Prácu odporúčam využiť v 2. alebo 3. ročníku strednej školy.

Tematický celok s problematikou miezd nepatrí medzi žiakmi medzi veľmi obľúbené témy. Žiakom spôsobuje pri preberaní najmä v úvode značné problémy vzhľadom na relatívne veľký počet nových pojmov a vzájomných vzťahov. Postupným prepočítavaním viacerých príkladov si však študenti postupne osvojujú pojmy a získavajú potrebné zručnosti.

Hlavný cieľ a čiastkový cieľ

Hlavným cieľom práce je komplexné spracovanie mzdovej problematiky.

Čiastkovými cieľmi sú:

- ✓ spracovanie teoretických východísk (všetkých pojmov súvisiacich s výpočtom hrubého príjmu a čistej mzdy) s uvedením konkrétnych príkladov pri každej zložke hrubého príjmu a čistej mzdy,
- ✓ zostavenie súvislého príkladu na výpočet miezd v jednotlivých mesiacoch kalendárneho roka (opakované počítanie napomáha odstráneniu problému s pochopením výpočtu), pričom sa postupuje od najjednoduchšieho zadania v januári s postupným pridávaním zložitejších položiek v ďalších mesiacoch,
- ✓ vypracovanie metodického podkladu pre výpočet jednotlivých zložiek hrubého príjmu ako aj pre postup pri výpočte jednotlivých položiek nevyhnutných pre výpočet čistej mzdy.

Vymedzenie kompetencií

Absolvovaním jednotlivých hodín s aktívnym zapájaním žiaci získajú nasledovné kompetencie:

Sociálno-komunikačné kompetencie

- ✓ čítať s porozumením (porozumieť zadaniu úlohy v jednotlivých mesiacoch),
- ✓ používať odborný jazyk (rozšírenie odbornej slovnice),
- ✓ vedieť pracovať s informáciami (vyhľadávať, sformulovať základné údaje potrebné pre výpočet hrubého príjmu v danom mesiaci),

- ✓ využívať všetky dostupné formy komunikácie pri riešení úlohy (vedieť použiť tieto údaje pri riešení zadaných úloh),
- ✓ vedieť vyjadrovať svoje argumenty presvedčivým spôsobom a vedieť prezentovať výsledky svojej práce pred spolužiakmi (správne interpretovať čiastkové výsledky),
- ✓ porovnať výsledky svojej práce s výsledkami svojich spolužiakov, samostatne nájsť chyby v svojom riešení,
- ✓ spolupracovať s ostatnými spolužiakmi pri práci v skupinách.

Matematická kompetencia

- ✓ používať matematické myslenie a matematické operácie na riešenie praktických úloh pri výpočte mzdy,
- ✓ používať matematické modely logického myslenia (vzorce, grafy, tabuľky),
- ✓ nájsť vhodný spôsob riešenia,
- ✓ posudzovať riešenie daného ekonomického problému z hľadiska jeho správnosti a efektívnosti,
- ✓ poznaním jednotlivých predpisov navrhnúť aj rôzne riešenia daného problému.

Digitálne kompetencie

- ✓ efektívne využívať dostupné informačno-komunikačné technológie pri získavaní informácií a pri vzdelávaní,
- ✓ vytvoriť tabuľky a grafy (využitie Excelu na zostavenie tabuľky na výpočet mzdy, vytvorenie grafu s prehľadom jednotlivých položiek hrubého príjmu a čistej mzdy).

Naučiť sa učiť

- ✓ uvedomiť si proces učenia a potrebu učenia (každý sa môže ocitnúť v úlohe zamestnanca, ktorý dostáva mzdu alebo zamestnávateľa, ktorý vypláca mzdu),
- ✓ cielene sa učiť,
- ✓ organizovať vlastné učenie sa (počítať individuálne alebo v skupinách),
- ✓ poznať silné a slabé stránky svojich zručností,
- ✓ rozvíjať schopnosti rozmýšľať a poznávať,
- ✓ schopnosť tvorivo riešiť problémy,
- ✓ spájať vedomosti z viacerých tematických celkov (poistné, dane).

1 OCEŇOVANIE PRÁCE

Ciele

Po preštudovaní tejto kapitoly by ste mali vedieť:

- vypočítať časovú, úkolovú, podielovú a zmiešanú mzdu,
- vypočítať mzdové zvýhodnenie za prácu nadčas, vo sviatok, nočnú prácu, prácu v sťaženom prostredí,
- vypočítať náhradu mzdy za dovolenku, prekážky v práci,
- porovnať hrubý príjem a čistú mzdu,
- objasniť pojmy súvisiace s určením sumy poistného (sadzby poistného, vymeriavací základ, rozhodujúce obdobie),
- vypočítať výšku poistného za zamestnanca,
- rozlíšiť pojmy čiastkový základ dane a zdaniteľná mzda,
- zdôvodniť určenie výšky nezdaniteľnej časti na daňovníka,
- určiť výšku preddavku na daň,
- objasniť pojem daňový bonus a podmienky jeho poskytovania,
- porovnať vypočítaný preddavok na daň s preddavkom po uplatnení daňového bonusu,
- zdôvodniť poskytovanie náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti,
- vypočítať náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti,
- určiť príjem zamestnanca.

1.1 MZDOVÉ PODMIENKY

Mzda a hrubý príjem

Podľa Zákonníka práce je mzda peňažné plnenie alebo plnenie peňažnej hodnoty (naturálna mzda) poskytované zamestnávateľom zamestnancovi za prácu (§ 118). Jednoducho by sme mohli označiť mzdu ako odmenu za vykonanú prácu. V Zákonníku práce sa negatívne vymedzuje, čo sa za mzdu nepovažuje.

Za mzdu sa nepovažuje najmä náhrada mzdy, odstupné, odchodné, cestovné náhrady, príspevky zo sociálneho fondu, výnosy z kapitálových podielov (akcií) alebo obligácií a náhrada za pracovnú pohotovosť. Ako mzda sa posudzuje aj plnenie poskytované zamestnávateľom zamestnancovi za prácu pri príležitosti jeho pracovného výročia alebo životného výročia, ak sa neposkytuje zo zisku po zdanení alebo zo sociálneho fondu.

V tejto súvislosti by sme chceli poukázať na rozdiel medzi hrubým príjmom a hrubou mzdou. Ako vyplýva z nasledujúcej schémy, mzda sa vypláca za vykonanú prácu. Ak je zamestnanec napr. na dovolenke, teda nepracuje, nedostáva mzdu, ale **náhradu mzdy**. Táto náhrada sa stáva súčasťou hrubého príjmu.

Zložky hrubého príjmu

Hrubý príjem sa skladá z niekoľkých zložiek. Ich súčet vytvára hrubý príjem.

Hrubý príjem			
Základná mzda	Doplnkové formy	Mzdové zvýhodnenia	Náhrady mzdy

Mzda za vykonanú prácu

Vyplácané za neodpracovaný čas

1.2 MZDOVÉ FORMY

Pri vymedzení mzdy sme si stručne uviedli jej jednotlivé zložky. Teraz si ich vysvetlíme podrobne a ukážeme si, ako ich vypočítame. V mzdovej praxi využívame rôzne formy miezd, pričom **voľba konkrétnej mzdovej formy závisí len na samotnom zamestnávateľovi**.

Základné formy	Doplnkové formy	Mzdové zvýhodnenia	Náhrady mzdy
– časová mzda– úkolová mzda– podielová mzda– zmiešaná mzda– zmluvná mzda– naturálna mzda	– odmeny– prémie– osobné hodnotenie	– za prácu nadčas– za sviatok– za nočnú prácu– za prácu v sťaženom a zdraví škodlivom prostredí	– za dovolenku– pri výkone občianskej povinnosti– pri dôležitých osobných prekážkach zamestnanca v práci– pri dočasnom prerušení výkonu práce

1.2.1 ZÁKLADNÁ MZDA

ČASOVÁ MZDA

Je najčastejšie používaná a súčasne aj najjednoduchšia mzda. Je **určená pevnou sumou** v pracovnej zmluve. Jej výška závisí od odpracovaného času.

Môže byť stanovená dvojakým spôsobom:

1. **hodinovou** sadzbou,
2. **mesačnou** sadzbou.

Výpočet pri hodinovej sadzbe

Hodinová sadzba sa využíva u robotníkov pri prácach, pri ktorých robotník **nemôže svojim úsilím priamo ovplyvniť výkon** (napr. pri stroji, alebo pri prácach, kde by snaha o vyšší výkon mohla viesť k úrazom). Na zvýšenie motivácie sa dopĺňa prémieu za splnenie vopred stanovených

merateľných ukazovateľov (napr. za neprekročenie určitého percenta nepodarkovosti). Podľa náročnosti sa zaradí práca do príslušného stupňa a priradí sa k nej minimálny mzdový nárok.

Príklad

Pán Nový má stanovenú hodinovú sadzbu 3 €. V mesiaci august odpracoval 178 hodín. Jeho základnú časovú mzdu vypočítame:

$$178 \times 3 = 534 \text{ €}$$

$$\text{časová mzda} = \text{odpracované hodiny} \times \text{mzdová sadzba}$$

Výpočet pri časovej sadzbe

Ak sa uplatňuje mesačná mzdová sadzba, **mesačný zárobok sa vypláca v plnej výške zamestnancovi. Výška mesačnej mzdy je rovnaká, aj keď sa mení počet pracovných dní v jednotlivých mesiacoch** (za predpokladu, že zamestnanec pracoval celý mesiac). Keď zamestnanec **neodpracuje plný počet pracovných dní** v mesiaci, jeho mesačná mzda bude:

$$\text{základná mzda} = \frac{\text{mesačná mzda} \times \text{počet odpracovaných dní zamestnancom}}{\text{počet pracovných dní v danom mesiaci}}$$

Príklad

Pán Kárny má stanovenú mesačnú mzdu vo výške 610 €. Ak odpracuje všetky pracovné dni, jeho mesačná mzda bude 610 € bez ohľadu na konkrétny počet pracovných dní v mesiaci (21, 22, 23).

Ak odpracuje 15 dní v mesiaci s počtom pracovných dní 22, jeho mzda bude: $610/22 \times 15 = 415,91 \text{ €}$

Úkolová mzda

Závisí od skutočného výkonu zamestnanca. Preto sa využíva tam, kde sa dá výkon merať (robotníci).

Príklad

Vedúca zmeny prevzala 160 ks nohavíc. Šička vykonáva operáciu našívaniu pásu (vloženie pútok, veľkostného štítku, ošetrovacieho symbolu). Výkonová norma množstva je 20 ks nohavíc za hodinu. Šička je odmeňovaná podľa mzdovej sadzby 2,5 € za hodinu. Vypočítajte úkolovú mzdu.

Najprv si potrebujeme vypočítať, koľko eur dostane šička za jedny nohavice – úkolovú sadzbu za kus. Ak je hodinová sadzba 2,5 € a výkonová norma množstva je 6 nohavíc, potom:

$$\text{úkolová sadzba za kus} = 2,5 / 20 = 0,125 \text{ €}$$

Ak poznáme cenu práce za jeden kus, potom základná mzda je:

$$\text{úkolová mzda} = 0,125 \times 160 = 20 \text{ €}$$

$$\text{úkolová mzda} = \text{úkolová sadzba} \times \text{počet kusov}$$

Podielová mzda

Závisí tiež od vykonanej práce. Práca sa však nemeria množstvom, ale podielom z výkonu. Ten môžeme **merať ekonomickými ukazovateľmi** (napr. tržbami). Táto mzda je rozšírená najmä v oblasti obchodu a služieb (predavači, čašníci, obchodní zástupcovia, obchodní cestujúci).

Príklad

Pani Čierna pracuje v obchode s textilom. Má dohodnutú podielovú mzdu 15 % z dosiahnutej tržby. V sledovanom mesiaci predavačka dosiahla tržbu 2 500 €.

Výšku podielovej mzdy vypočítame takto:

$$\text{podielová mzda} = 15 \% \text{ z } 2\,500 \text{ €} = 375 \text{ €}$$

V praxi sa využíva skôr kombinácia časovej a podielovej mzdy.

Zmiešaná mzda

Táto forma umožňuje vhodným **vzájomným kombinovaním** využiť v konkrétnych podmienkach prednosti predošlých foriem miezd, a to: časovej a úkolovej mzdy alebo časovej a podielovej mzdy.

Príklad

Pani Štánková je odmeňovaná miešanou mzdou, fixná časová mzda je stanovená vo výške 200 €, podielová je 10 % z dosiahnutej mesačnej tržby.

Zmluvná mzda

V praxi sa označuje pojmom manažérska mzda. Pre túto formu mzdy je charakteristické:

- je dohodnutá mzda medzi zamestnávateľom a zamestnancom,
- sú v nej uvedené **individuálne podmienky poskytovania mzdy** a jej výška v jednej alebo viacerých zložkách,
- výška mzdy závisí od charakteru úloh a situácie na trhu.

Využíva sa najmä u top manažérov alebo vedúcich pracovníkov na viacerých stupňoch riadenia. Sú v nej zohľadnené aj rôzne príplatky, práca nadčas atď.

Príklad

Obchodný riaditeľ má zmluvnú mzdu 2 000 € mesačne, v tej sume už má zvyčajne zohľadnené aj nadčasy. Súčasťou mzdových podmienok sú aj napr. zmluvne dohodnuté odmeny na konci roka, napr. % z dosiahnutých tržieb, prípadne benefity (dostane k dispozícii auto, mobilný telefón).

Naturálna mzda

Predstavuje zvláštny druh mzdových foriem (§ 127), pričom platí, že:

- môže sa poskytovať **len so súhlasom zamestnanca** a za podmienok s ním dohodnutými,
- predstavuje **len časť mzdy hradenú formou výrobkov** (zemiaky, obilie), výkonov, prác a služieb (okrem minimálnej mzdy, ktorá musí byť vyplatená v peniazoch).

DOPLNKOVÉ FORMY MZDY

Tieto formy **doplňajú základnú mzdu** a môžu mať výrazný **stimulačný účinok**. Nie sú nárokovateľné zo zákona. V mzdovom predpise podniku alebo v pracovnej zmluve by mali byť stanovené podmienky, za akých má na nich zamestnanec nárok. Majú za cieľ **podnecovať zamestnanca k individuálnym výsledkom** jeho práce alebo k výsledkom práce kolektívov.

Prémie

Využívajú sa tam, kde je mzda konštruovaná **ako dvojzložková (časová s prémieu)**. Prémie sa vyplácajú podľa prémiového predpisu. Môžu byť dohodnuté aj v pracovnej zmluve. Prémie **sú závislé na plnení** dopredu stanovených **ukazovateľov**.

Príklad

Pri prekročení plánovaného objemu výroby o 10 % vzniká nárok na prémie vo výške 10 % z mesačnej mzdy. Plánovaný objem výroby bol 400 skríň, vyrobilo sa 450 skríň. Ak je mesačná mzda zamestnanca 400 €, jeho prémie bude 40 €.

Odmeny

Podnik môže v rámci vytvorených mzdových prostriedkov poskytovať ďalšiu pohyblivú zložku mzdy – odmeny. Môžu byť viazané na plnenie vopred stanovených ukazovateľov. Môžu sa poskytovať za mimoriadne práce, ktoré sa robia mimo pracovnej náplne (napr. inventúry, upratanie archívu), cieľové práce (projekt, odovzdanie zákazky v skoršom termíne).

V niektorých podnikoch sa vyplácajú **podieľy na hospodárskych výsledkoch** (13. plat).

Osobné hodnotenie

Býva zvyčajne pravidelným doplnkom k mesačnej časovej mzde. Presadzuje sa pri ňom princíp zásluhovosti, ktorý odráža kvalitu práce zamestnanca. Môže v ňom byť zohľadnená dĺžka praxe, odbornosť, zložitosť práce atď. **Prepočítava sa podľa odpracovaných dní**.

Príklad

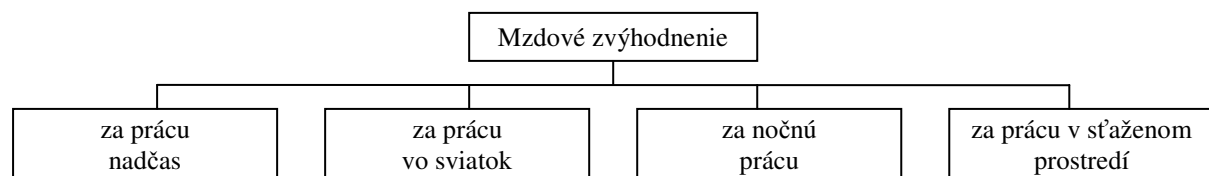
Pán Zoltán má stanovenú mesačnú mzdu 400 €. Osobné hodnotenie predstavuje 10 % z časovej mzdy. Vypočítajte mesačnú mzdu.

$$400 + 40 = 440 \text{ €}$$

Ak pán Zoltán odpracuje iba 10 dní z plánovaného počtu 20 pracovných dní, jeho osobné hodnotenie bude 20 €, mesačná mzda $200 + 20 = 220 \text{ €}$

1.2.2 MZDOVÉ ZVÝHODNENIA

Zamestnávateľ je povinný viesť nielen evidenciu pracovného času, ale aj práce nadčas, nočnej práce a pracovnej pohotovosti zamestnanca (§ 99). Za **prácu nadčas, za prácu vo sviatok, za nočnú prácu a za prácu v sťaženom a zdraví škodlivom pracovnom prostredí patrí zamestnancovi mzdové zvýhodnenie**. Týmto zvýhodnením sa kompenzujú neštandardné podmienky práce vykonávanej zamestnancom.

Tak ako platí minimálna hranica pre mzdu, takisto platí **minimálna suma mzdového zvýhodnenia**. **Zaručuje ju Zákonník práce**. Pri výpočte mzdových zvýhodnení používame priemerný zárobok.

PRÁCA NADČAS

Mzda za prácu nadčas

Za prácu nadčas (§ 121) patrí zamestnancovi:

- dosiahnutá **mzda** a
- **mzdové zvýhodnenie** najmenej **25 %** jeho priemerného zárobku.

Príklad

V mesiaci s plánovaným počtom pracovných dní 23 (184 hodín) odpracoval pracovník 5 hodín práce nadčas. Priemerný hodinový zárobok je 3,0528 €.

Najprv vypočítame dosiahnutú mzdu. Zistíme, aká suma pripadá na jednu hodinu v danom mesiaci. Vychádzame pritom z plánovaného počtu hodín na daný mesiac. Vypočítanú sumu prenásobíme počtom nadčasových hodín.

$$\text{Dosiahnutá mzda: } 505/184 \times 5 = 13,72 \text{ €}$$

Mzdové zvýhodnenie počítame z priemerného zárobku. Pokiaľ nie je v kolektívnej zmluve dohodnuté vyššie percento mzdového zvýhodnenia, patrí zamestnancovi minimálne 25 % z priemerného zárobku.

$$\text{Mzdové zvýhodnenie } 3,0528 \times 0,25 \times 5 = 3,82 \text{ €}$$

$$\text{Mzda za prácu nadčas spolu: } 17,54 \text{ €}$$

Prácu nadčas si nemusíme nechať zaplatiť, ale môžeme ju **vyčerpať formou náhradného voľna** so súhlasom zamestnávateľa. Za hodinu práce nadčas nám patrí hodina náhradného voľna. To znamená, že nebudeme síce počas čerpania náhradného voľna pracovať, ale bude nám vyplatená mzda akoby sme normálne pracovali. Prichádzame však o mzdové zvýhodnenie.

MZDA A NÁHRADA MZDY ZA SVIATOK

Za prácu vo sviatok (§ 122) zamestnancovi patrí:

- dosiahnutá **mzda** a
- **mzdové zvýhodnenie** najmenej **50 %** jeho priemerného zárobku.

Ak sa zamestnávateľ so zamestnancom dohodne **na čerpaní náhradného voľna** za prácu vo sviatok, patrí zamestnancovi za hodinu práce vo sviatok hodina náhradného voľna. V tom prípade mu **mzdové zvýhodnenie nepatrí**.

Náhrada mzdy za sviatok

Zamestnancovi, ktorý nepracoval preto, že sviatok pripadol na jeho obvyklý pracovný deň, patrí **náhrada mzdy v sume jeho priemerného zárobku**. Ináč sa to rieši v prípade zamestnanca, ktorý je odmeňovaný **mesačnou mzdou**

V prípade zamestnanca s časovou mzdou považujeme sviatok, pripadajúci na obvyklý pracovný deň, za odpracovaný deň. Za tento deň mu patrí mzda a nepatrí mu náhrada mzdy za sviatok. Tým sa nám zjednoduší vykazovanie odpracovaného času a poskytovanie mesačnej mzdy. Zamestnancovi odmeňovanému mesačnou mzdou bude patriť nekrátená mesačná mzda napriek tomu, že v deň sviatku nebude pracovať.

Príklad

Pani Horecká má stanovenú mesačnú mzdu 612 €. Predpokladajme, že pracovala celý mesiac. V mesiaci, v ktorom sú dva sviatky, sa tieto sviatky považujú za odpracovaný deň. Za tento mesiac obdrží mesačnú mzdu vo výške 612 €.

MZDOVÉ ZVÝHODNENIE ZA NOČNÚ PRÁCU

Nočná práca je práca vykonávaná v čase medzi 22. a 6. hodinou. **Zamestnancovi patrí za nočnú prácu** popri dosiahnutej mzde za každú hodinu nočnej práce (§ 123) **mzdové zvýhodnenie najmenej 20 % minimálneho mzdového nároku** ustanoveného pre prvý stupeň. V roku 2012 ide o 20 % z 1,8800 €, teda 0,376 €.

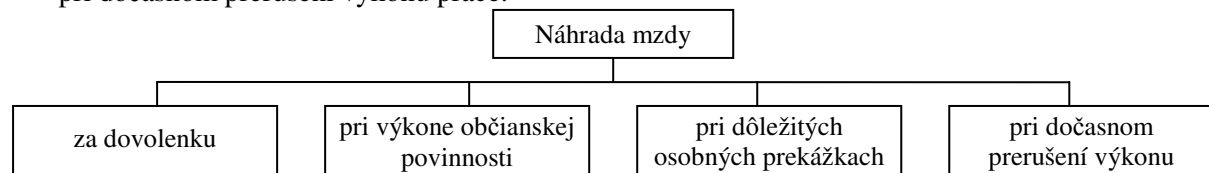
MZDOVÉ ZVÝHODNENIE ZA PRÁCU V SŤAŽENOM A ZDRAVIU ŠKODLIVOM PRACOVNOM PROSTREDÍ

Za prácu v sťaženom a zdraví škodlivom pracovnom prostredí (§ 124) patrí zamestnancovi popri dosiahnutej mzde za každú hodinu práce v takom prostredí **mzdové zvýhodnenie najmenej 20 % minimálneho mzdového nároku** ustanoveného pre prvý stupeň.

1.2.3 NÁHRADY MZDY

Náhrada mzdy sa poskytuje:

- za dovolenku,
- pri výkone občianskej povinnosti,
- pri dôležitých osobných prekážkach zamestnanca v práci,
- pri dočasnom prerušení výkonu práce.

Náhrada sa poskytuje v sume priemerného zárobku.

Príklad

Pani Lánska má stanovenú tarifnú mzdu vo výške 540 €. V mesiaci s plánovaným počtom dní 20 odpracovala 15 dní a 5 dní čerpala dovolenku. Priemerný hodinový zárobok je 3,0528 €.

Základná mzda: $540/20 \times 15 = 405$ €

Náhrada mzdy za dovolenku: $3,0528 \times 8 \text{ hodín} \times 5 \text{ dní} = 122,11$

1.3 HRUBÝ PRÍJEM A ČISTÁ MZDA

V predošlej časti sme si ukázali spôsob výpočtu jednotlivých zložiek hrubého príjmu. Teraz prejdeme k výpočtu čistej mzdy. Postupne sa oboznámime so základnými pojmami.

1.3.1 PREHĽAD POJMOV

Pre výpočet čistej mzdy platí zjednodušený vzorec:

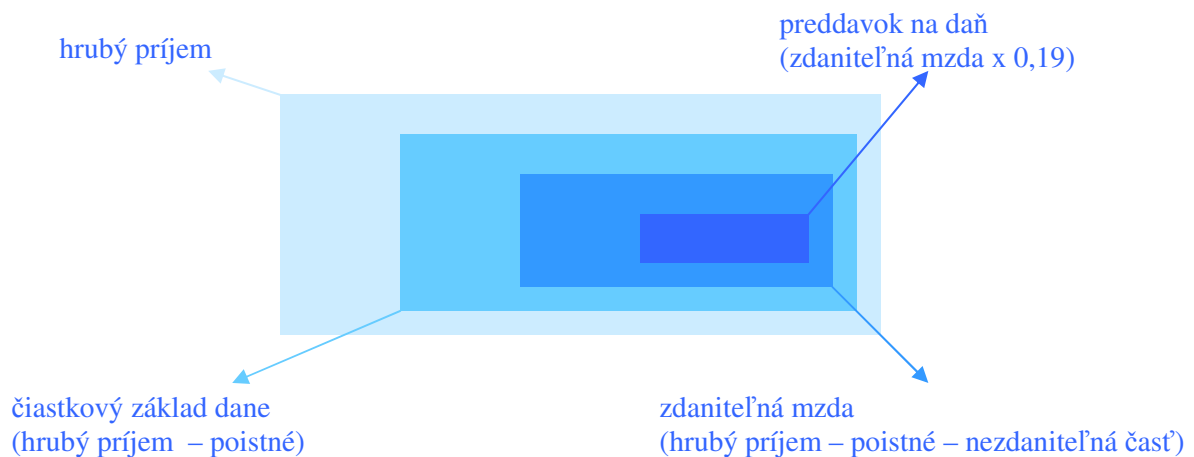
$$\text{čistá mzda} = \text{hrubý príjem} - \text{poistné} - \text{daň}$$

Určite viete, že sadzba dane z príjmov je 19 %. Ak by sme vypočítali 19 % z 1 000 €, dostali by sme sumu 190 €. Ak sa pozriete do nasledujúceho prehľadu, zistíte, že daň nedosahuje takú výšku. Daň sa totiž nepočíta z hrubého príjmu, ale len zo sumy, ktorá sa nazýva zdaniteľná mzda.

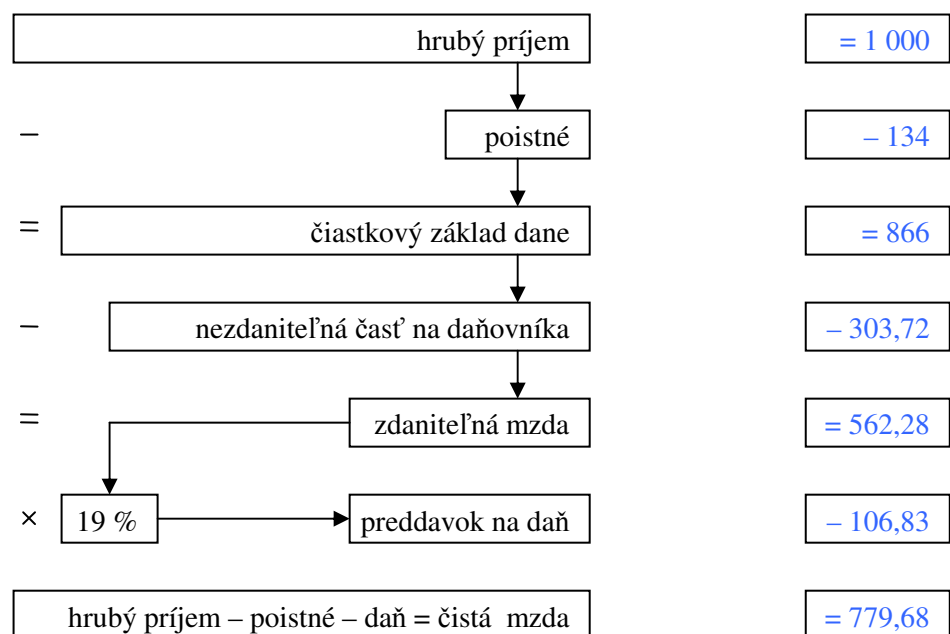
Aby sme mohli vypočítať **zdaniteľnú mzdu**, potrebujeme najskôr určiť **čiastkový základ dane**. Zjednodušene si môžeme postup pri výpočte mzdy znázorniť takto:

Vzájomné vzťahy medzi uvedenými pojmami znázorňuje nasledujúca schéma:

Prehľad výpočtu čistej mzdy

V ľavej časti prehľadu vidíte jednotlivé pojmy pri výpočte čistej mzdy s uvedením vzájomných vzťahov. V pravej časti sú uvedené konkrétne čísla. Postupne si objasníme všetky spomínané pojmy a ukážeme si, ako sme vypočítali čísla uvedené v prehľade.

1.3.2 POISTNÉ

Suma poistného

Sumu poistného na jednotlivé poistenia **určujeme**:

- percentuálnou sadzbou
- z vymeriavacieho základu
- dosiahnutého v rozhodujúcom období.

Jednotlivé vypočítané sumy poistného sa zaokrúhľujú na eurocenty nadol.

Napr. 4 % zo 483,78

$$483,78 \times 0,04 = 19,3512 = 19,35$$

Sadzby poistného

Tabuľka č. 1 Prehľad odvodov poistného

Druh poistenia	Zamestnanec	Zamestnávateľ
Zdravotné poistenie	4,0 %	10,00 %
Nemocenské poistenie	1,4 %	1,40 %
DP – starobné	4,0 %	14,00 %
DP – invalidné	3,0 %	3,00 %
Úrazové poistenie	neplatí	0,80 %
Poistenie v nezamestnanosti	1,0 %	1,00 %
Garančné poistenie	neplatí	0,25 %
Rezervný fond solidarity	neplatí	4,75 %
Spolu	13,4 %	35,20 %

Vymeriavací základ

Vymeriavací základ zamestnanca je:

- príjem zamestnanca dosiahnutý v rozhodujúcom období, ktorý
- podlieha dani z príjmu.

Za zdaniteľný príjem považujeme **súčet príjmu za vykonanú prácu a náhrad miezd** (napr. za dovolenku, prekážku v práci), teda zjednodušene hrubý príjem.

Rozhodujúce obdobie

Rozhodujúce obdobie na určenie vymeriavacieho základu zamestnanca je:

- pri **zdravotnom poistení kalendárny rok**, v ktorom sa platí poistné,
- pri **ostatných kategóriách poistenia je kalendárny mesiac**.

Rozhodujúcim obdobím na určenie vymeriavacieho základu zamestnanca **pri zdravotnom poistení je kalendárny rok. Zamestnávateľ však musí odvádzať za zamestnanca mesačne preddavky na poistné. Na konci roka je potrebné urobiť ročné zúčtovanie poistného.**

1.3.3 ZÁKLAD DANE

Ak od hrubého príjmu odpočítame poistné na zdravotné a sociálne poistenie, dostaneme základ dane.

Základom dane – čiastkovým základom dane (§ 5 odsek 8 ZDP) sú:

- **zdaniteľné príjmy** zo závislej činnosti
- **znížené o poistné a príspevky**, ktoré je povinný platiť zamestnanec.

príjem zo závislej činnosti (hrubý príjem) – poistné na zdravotné a sociálne poistenie
= základ dane (čiastkový základ dane)

1.3.4 ZDANITEĽNÁ MZDA

Hrubý príjem – poistné na zdravotné a sociálne poistenie = čiastkový základ dane
– nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka = zdaniteľná mzda (zaokrúhlená na eurocenty nadol)

Zdaniteľnú mzdu vypočítame tak, ak od čiastkového základu dane odpočítame nezdaniteľnú časť základu dane. **Slovo nezdaniteľná časť znamená, že táto časť mzdy nepodlieha zdaneniu.** Nezdaniteľné časti sú uvedené v nasledujúcom odseku. Nás však zaujíma len tá, ktorá je uvedená pod písmenom a) nezdaniteľná časť na daňovníka. Len táto sa môže uplatniť každý mesiac. Nezdaniteľná časť na manželku sa uplatňuje až pri **ročnom zúčtovaní preddavkov** na daň.

Nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka

Podľa § 11 ZDP sa základ dane znižuje o nezdaniteľné časti, ktorými sú:

- suma zodpovedajúca 19,2 násobku sumy životného minima**, platného k 1. januáru príslušného zdaňovacieho obdobia, **ročne na daňovníka**,
- suma zodpovedajúca 19,2 násobku sumy životného minima ročne na manželku** (manžela) žijúceho s daňovníkom v domácnosti, ak nemá vlastný príjem,

Nezdaniteľná časť nie je stanovená pevnou sumou, ale mení sa v závislosti so zmenou výšky životného minima. Dokázali by ste nájsť na internete výšku životného minima platného k 1. januáru daného roka?

Životné minimum k 1. 1. 2012 je 189,83 €, teda nezdaniteľná časť pre rok 2012 je:

- vo výške $19,2 \times 189,83 = 3\,644,74$ € ročne,
- 303,72 € mesačne.

1.3.5 PREDDAVOK NA DAŇ Z PRÍJMOV

Preddavok na daň z príjmov zo závislej činnosti (§ 35):

- je **19 %**
- zo **zdaniteľnej mzdy** zaokrúhlenej na eurocenty nadol,
- zúčtovanej a vyplatenj za kalendárny mesiac.

$\text{zdaniteľná mzda} \times 0,19 = \text{preddavok na daň}$

Preddavok zaokrúhľujeme na eurocenty nadol. Preddavok na daň zráža a odvádza zamestnávateľ **pri výplate** alebo pri poukázaní alebo pri pripísaní zdaniteľnej mzdy zamestnancovi na účet. Pri mesačnom vyúčtovaní sa **preddavok zrazí** zo zdaniteľnej mzdy **za uplynulý kalendárny mesiac**.

Zamestnanec, ktorý mal v zdaňovacom období **len príjmy zo závislej činnosti**, môže požiadať do 15. 2. nasledujúceho roka posledného zamestnávateľa o **vykonanie ročného zúčtovania** (§ 38). Inak si podáva daňové priznanie sám.

1.3.6 DAŇOVÝ BONUS

Daňový bonus (§ 33) je:

- systém **daňovej úľavy**
- vo výške 20,51 € mesačne (január – jún 2012)
- na každé daňovníkom **vyživované dieťa žijúce v domácnosti s daňovníkom**.

Podmienky uplatnenia daňového bonusu

Zákon ustanovuje, za akých podmienok si možno uplatniť nárok na daňový bonus. **Podmienkami na priznanie daňového bonusu** je:

- skutočnosť, že dieťa sa u daňovníka považuje za vyživované,
- poberanie zdaniteľných príjmov do ustanovenej výšky,
- trvalý pobyt daňovníka na území SR.

Aby mal zamestnanec nárok na uplatnenie daňového bonusu v **príslušnom kalendárnom mesiaci**, musí jeho mzda dosiahnuť **minimálnu výšku 163,60 € brutto** – polovica minimálnej mzdy (327,20 € v roku 2012).

preddavok na daň – daňový bonus
= preddavok znížený o daňový bonus

1.3.7 ČISTÁ MZDA CELKOVÝ PRÍJEM

Hrubý príjem
– poisťné na zdravotné a sociálne poistenie
– preddavok na DZP
+ daňový bonus
= čistá mzda
+ náhrada príjmu pri DPN
= celkový príjem
– ostatné zrážky
– preddavok na mzdu (záloha)
= k výplate (pripísanie na osobný účet)

Zrážky zo mzdy

V niektorých prípadoch sa zamestnancom z čistej mzdy odpočítavajú **zrážky**. Zamestnanec môže požiadať svojho zamestnávateľa, aby mu z jeho mzdy odvádzal určitú sumu na sporenie, poistenie, splátky pôžičky. Vo výnimočných prípadoch môže nariadiť zrážky aj súd (výživné na dieťa). Zamestnanec môže takisto požiadať zamestnávateľa o **preddavok na mzdu** (zálohu). Čiastka **k výplate pripísaná na osobný účet** sa potom rovná:

K výplate: celkový príjem – ostatné zrážky zo mzdy – preddavok na mzdu

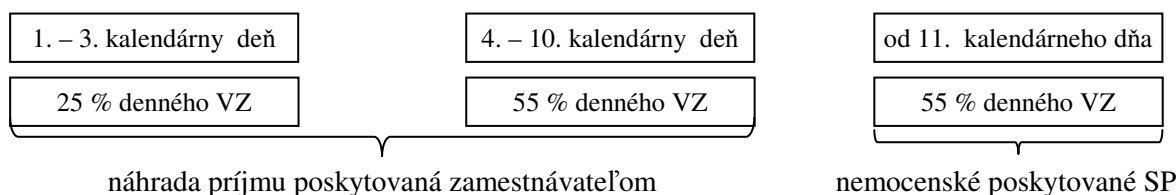
1.3.8 NÁHRADA PRÍJMU PRI DPN

Poskytovanie náhrady príjmu

Náhradu príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti poskytuje **zamestnávateľ**. Náhrada príjmu sa poskytuje:

- za **kalendárne dni**,
- od prvého dňa DPN do skončenia DPN,
- **najdlhšie do desiateho dňa DPN**.

V prípade **dlhšieho trvania DPN** ako desať kalendárnych dní, t. j. **od 11. dňa jej trvania zamestnancovi vypláca dávku nemocenského poistenia (nemocenské) Sociálna poisťovňa**.

Denný vymeriavací základ

Základom na určenie výšky náhrady príjmu je denný vymeriavací základ. **Denný vymeriavací základ** sa určí ako **podiel súčtu vymeriavacích základov** na platenie poistného na nemocenské poistenie dosiahnutých zamestnancom v rozhodujúcom období a **počtu dní obdobia**. Denný vymeriavací základ sa **zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nadol**.

$$\text{denný vymeriavací základ} = \frac{\text{súčet VZ na nemocenské poistenie v rozhodujúcom období}}{\text{počet dní rozhodujúceho obdobia}}$$

Rozhodujúcim obdobím je kalendárny rok predchádzajúci kalendárnemu roku, v ktorom vznikla dočasná pracovná neschopnosť.

Vypočítaný príklad na náhradu príjmu pri DPN nájdete v súvislom príklade v mesiaci máji a októbri.

1.3.9 PREHĽAD ZAOKRÚHĽOVANIA

Pri zaokrúhľovaní platí veľmi jednoduchý princíp.

Sumy, ktoré **platí zamestnanec** do poisťovne alebo štátneho rozpočtu (poistné, daň) sa zaokrúhľujú v jeho prospech, teda **nadol**.

Sumy, ktoré **dostáva zamestnanec**, sa zaokrúhľujú v jeho prospech, teda **nahor** (vyplácaná mzda, náhrada príjmu pri DPN).

Tabuľka č. 2 Prehľad zaokrúhľovania

Druh	Spôsob zaokrúhlenia	Počet desatinných miest	Príklad
Zložky hrubého príjmu	eurocenty matematicky	2	85,545 = 85,55
Vyplácaná mzda	eurocenty nahor	2	85,544 = 85,55
Sumy poistného (jednotlivo)	eurocenty nadol	2	28,378 = 28,37
Základ dane, zdaniteľná mzda, daň, preddavky na daň	eurocenty nadol	2	19,526 = 19,52
Denný vymeriavací základ na výpočet NP pri DPN	na štyri desatinné miesta nadol	4	14,56867 = 14,5686
Náhrada príjmu pri DPN	eurocenty nahor	2	48,822 = 48,83

2 SÚVISLÝ PRÍKLAD NA VÝPOČET MZDY

2.1 ZADANIE PRÍKLADU

Pán Zrelák má stanovenú mesačnú tarifnú mzdu vo výške 465 € a osobný príplatok vo výške 10 % mesačnej mzdy. Za nadčasovú prácu dostáva príplatok vo výške 30 %. Mesačne sporí 40 € a platí poisťné v poisťovni Generali 10 €. Poberá preddavok na mzdu 70 €.

Pán Zrelák podpísal vyhlásenie na zdanenie príjmov, a tak si môže uplatniť nezdaniteľnú časť základu dane a daňový bonus na jedno vyživované dieťa.

V prvej tabuľke nájdete údaje o počte pracovných dní v jednotlivých mesiacoch. Z druhej tabuľky čerpajte údaje potrebné pre výpočet hrubej a čistej mzdy.

Tabuľka č. 3 Prehľad pracovných dní

Mesiac	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
Počet pracovných dní	20	20	23	20	21	22	21	22	20	21	20	22
Počet sviatkov	2			2			1		2		2	1
Počet dní spolu	22	20	23	22	21	22	22	22	22	21	22	23
Počet hodín	176	160	184	176	168	176	176	176	176	168	176	184

Tabuľka č. 4 Údaje o odpracovaných hodinách

Január	zamestnanec odpracoval celý mesiac, v daný mesiac dostal odmenu 30 €
Február	zamestnanec čerpal 1 týždeň dovolenku (5 pracovných dní)
Marec	zamestnanec bol 25. 3. na vyšetrení v zdravotníckom zariadení, ktoré trvalo celý deň, dostal odmenu 25 €, odpracoval 5 hodín práce nadčas
Apríl	zamestnanec odpracoval 192 hodín, nadčasové hodiny sa rozhodol nechať na čerpanie náhradného voľna v prípade potreby
Máj	od 10. 5. do 16. 5. bol zamestnanec dočasne práceneschopný, v daný mesiac odpracoval 10 hodín práce nadčas, zrušil poberanie preddavku
Jún	10. 6. a 11. 6. čerpal zamestnanec dva dni náhradného voľna (vytvoreného v apríli), odpracoval 186 hodín (10 hodín práce nadčas), dostal odmenu 35 €
Júl	zamestnanec odpracoval 180 hodín, 15. 7. mal prekážku v práci z dôvodu sprevádzania dieťaťa do zdravotníckeho zariadenia
August	zamestnanec čerpal dva týždne dovolenku, 20. augusta sa mu narodilo druhé dieťa
September	zamestnanec odpracoval 15 hodín práce nadčas, zamestnávateľ mu zvýšil mesačnú mzdu na 510 €
Október	celý mesiac bol zamestnanec práceneschopný
November	zamestnanec odpracoval 14 hodín práce nadčas, dostal odmenu 166 €
December	zamestnanec odpracoval v danom mesiaci 184 hodín

2.2 POSTUP PRI VÝPOČTE HRUBÉHO PRÍJMU

- ✓ Podľa uvedeného postupu vypočítajte mzdu za jednotlivé mesiace.
- ✓ Údaje vpisujte do pripravených prázdnych tabuliek na strane 24 a strane 25. Svoj výsledok si skontrolujte s riešením uvedeným na nasledujúcich stranách..
- ✓ Ak si nebudete vedieť poradiť, použite podrobné Dušanove poznámky.

1.	TARIFNÁ MZDA	Uveďte výšku tarifnej mzdy zo zadania, všimnite si, v ktorom mesiaci nastáva zmena
2.	OSOBNÝ PRÍPLATOK	Pozrite si v zadaní princíp jeho výpočtu
3.	PLÁNOVANÉ DNI	Doplňte z tabuľky na strane 19
4.	PLÁNOVANÉ HODINY	Doplňte z tabuľky na strane 19
5.	ODPRACOVANÉ DNI	Doplňte zo zdaní pre daný mesiac
6.	ODPRACOVANÉ HODINY	Doplňte zo zdaní pre daný mesiac, pozor na nadčasovú prácu
7.	DOVOLENKA	Doplňte zo zdaní pre daný mesiac
8.	PREKÁŽKY	Doplňte zo zdaní pre daný mesiac
9.	NP PRI DPN – PRAC. DNI	Doplňte zo zdaní pre daný mesiac
10.	NP PRI DPN – KAL. DNI	Doplňte zo zdaní pre daný mesiac
11.	PRIEMERNÝ ZÁROBOK	Hodnota je daná pre každý štvrt'rok
12.	DENNÝ VZ	Hodnota je daná pre kalendárny rok
13.	ZÁKLADNÁ MZDA	Prepočítajte podľa počtu odpracovaných dní: tarifná mzda/počet dní v mesiaci × počet odpracovaných dní
14.	NÁHRADA MZDY	Prepočítajte podľa počtu dní uvedených v zadaní: priemerný hodinový zárobok × počet pracovných hodín × počet dní dovolenky (prekážok v práci)
15.	MZDA ZA NADČAS	Pozostáva z dvoch zložiek
	a) MZDA ZA ODPRAC. ČAS	Prepočítajte podľa vzorca: tarifná mzda/počet pracovných hodín v danom mesiaci × počet hodín práce nadčas
	b) MZDOVÉ ZVÝHODNENIE	Prepočítajte podľa vzorca: priemerný hodinový zárobok × počet hodín práce nadčas × % mzdového zvýhodnenia
16.	OSOBNÝ PRÍPLATOK	Prepočítajte podľa počtu odpracovaných dní
17.	ODMENY	Výška odmeny sa neprepočítava podľa počtu odpracovaných dní
18.	HRUBÝ PRÍJEM	Súčet riadkov 13. – 18.

2.3 POSTUP PRI VÝPOČTE ČISTEJ MZDY

Predtým, ako začnete počítať čistú mzdu, pozrite si v nasledujúcom texte pojmy, ktoré potrebujete pre výpočet čistej mzdy.

1.	HRUBÝ PRÍJEM	Súhrn základnej mzdy, náhrad mzdy, mzdových zvýhodnení a doplnkových foriem, patrí medzi príjem zo závislej činnosti, ktorý podlieha zdaneniu
2.	POISTNÉ NA SP A ZP	Povinné odvody, ktoré platí zamestnanec a zamestnávateľ do zdravotnej poisťovne a do fondov Sociálnej poisťovne
3.	SUMA POISTNÉHO	Určuje sa percentuálnou sadzbou (stanovenou zákonom) z vymeriavacieho základu (hrubého príjmu) dosiahnutého v rozhodujúcom období (mesiaci)
4.	VYMERIAVACÍ ZÁKLAD	Príjem zamestnanca, ktorý podlieha dani z príjmu (hrubý príjem)
5.	ČIASTKOVÝ ZÁKLAD DANE	Časť mzdy, ktorá podlieha dani z príjmu (hrubý príjem po odpočítaní poistného)
6.	NEZDANITEĽNÁ ČASŤ ZÁKLADU DANE	Časť mzdy, ktorá nepodlieha zdaneniu, rovná sa 19,2-násobku životného minima, mení sa každý rok od 1. januára
7.	ZDANITEĽNÁ MZDA	Suma, z ktorej sa počíta 19 % daň (hrubý príjem po odpočítaní poistného a nezdaniteľnej časti)
8.	PREDDAVOK NA DAŇ Z PRÍJMOV	Daň, ktorú má zamestnanec zaplatiť v príslušnom mesiaci (19 % zo zdaniteľnej mzdy)
9.	DAŇOVÝ BONUS	Suma, o ktorú sa môže znížiť vypočítaná daň na každé vyživované dieťa žijúce v domácnosti s daňovníkom, podmienkou jeho uplatnenia v danom mesiaci je, aby mzda dosiahla minimálne výšku, ktorá sa rovná polovici platnej minimálnej mzdy
10.	ČISTÁ MZDA	Mzda po odpočítaní odvodov a preddavku na daň zníženého o daňový bonus alebo mzda po odpočítaní odvodov a preddavku na daň a pripočítaní daňového bonusu
11.	NÁHRADA PRÍJMU PRI DPN	Náhrada príjmu, ktorú poskytuje zamestnávateľ zamestnancovi počas prvých desiatich dní dočasnej pracovnej neschopnosti
12.	NEMOCENSKÉ	Dávka poskytovaná z nemocenského poistenia od 11. dňa dočasnej práceneschopnosti, vypláca ju Sociálna poisťovňa, nie zamestnávateľ !!!
13.	PRÍJEM ZAMESTNANCA	Súčet čistej mzdy a náhrady príjmu (čistá mzda + náhrada príjmu)
14.	OSTATNÉ ZRÁŽKY	Sumy, ktoré zráža zamestnávateľ zamestnancovi a odvádza príslušným inštitúciám (sporenie, bankový úver, poistné do komerčnej poisťovne)
15.	PREDDAVOK NA MZDU	Časť mzdy, ktorú vypláca zamestnávateľ zamestnancovi pred výplatným termínom
16.	K VÝPLATE	Suma, ktorú vypláca zamestnávateľ zamestnancovi vo výplatnom termíne

2.4 VYPOČÍTANÉ PRÍKLADY NA ČISTÚ MZDU

2.4.1 VÝPOČET ČISTEJ MZDY Z HRUBÉHO PRÍJMU 1 000 €

Pred výpočtom čistej mzdy pána Zreláka si prepočítajte najprv príklad, v ktorom je vypočítaná čistá mzda zamestnanca, ktorý:

✓ dosiahol hrubý príjem 1 000 €,

✓ uplatňuje si daňový bonus na 1 dieťa (v júni 2012 predstavuje suma daňového bonusu 20,51 €).

Druhý stĺpec obsahuje položky potrebné pre výpočet čistej mzdy, v treťom stĺpci nájdete všeobecný postup výpočtu, ktorý je doplnený v nasledujúcom stĺpci konkrétnymi hodnotami. Posledný stĺpec obsahuje výslednú sumu.

Výpočet je jednoduchší kvôli tomu, že hrubý príjem predstavuje sumu 1 000 €. Pri výpočte poistného preto nie je potrebné zaokrúhľovanie. Preddavok na daň z príjmov sa zaokrúhľuje na eurocenty nadol.

1.	Hrubý príjem			1 000,00
	a) ZP 4,00 %	hrubý príjem × 0,04	1 000 × 0,04	40,00
	b) NP 1,40 %	hrubý príjem × 0,014	1 000 × 0,014	14,00
	c) DP 4,00 %	hrubý príjem × 0,04	1 000 × 0,04	40,00
	d) DP 3,00 %	hrubý príjem × 0,03	1 000 × 0,03	30,00
	e) PvN 1,00 %	hrubý príjem × 0,01	1 000 × 0,01	10,00
2.	Poistné spolu	a) + b) + c) + d)	40 + 14 + 40 + 30 + 10	134,00
3.	Čiastkový základ dane	1. – 2.	1.000,00 – 134,00	866,00
4.	a) nezdaniteľná časť	daná zákonom		303,72
	b) zdaniteľná mzda	1. – 2. – 4. a) alebo 3. – 4. a)	1.000,00 – 134,00 – 303,72	562,28
5.	Preddavok na daň z príjmov	4.b) × 0,19	562,28 × 0,19	106,83
6.	Daňový bonus – uplatnený	daný zákonom		20,51
7.	Preddavok znížený o daňový bonus	5. – 6.	106,83 – 20,51	86,32
8.	Čistá mzda	1. – 2. – 5. + 6. alebo 1. – 2. – 7.	1.000,00 – 134,00 – 106,83 + 20,51	779,68
9.	Náhrada príjmu pri pracovnej neschopnosti			0,00
10.	Celkový príjem	8. + 9.		779,68
11.	Ostatné zrážky	dané individuálne		50,00
12.	Preddavok – výplata preddavkov z BÚ	dané individuálne		0,00
13.	K výplate – vyúčtovanie z BÚ	10. – 11. – 12.	779,68 – 50,00	729,68

2.4.2 VÝPOČET ČISTEJ MZDY Z HRUBÉHO PRÍJMU 483,78 €

Zamestnanec Reháč:

✓ si platí životné poistenie 15 € mesačne v poisťovni Generali,

✓ má nárok na náhradu príjmu pri DPN vo výške 42,36 €.

Jednotlivé sumy pri výpočte poistného sa zaokrúhľujú na **eurocenty nadol**, nie matematicky.

Príklad:

$$483,78 \times 0,04 = 19,3512 = 19,35$$

$$483,78 \times 0,01 = 4,8378 = 4,83$$

1.	Hrubý príjem			483,78
	a) ZP 4,00 %	hrubý príjem \times 0,04	483,78 \times 0,04	19,35
	b) NP 1,40 %	hrubý príjem \times 0,014	483,78 \times 0,014	6,77
	c) DP 4,00 %	hrubý príjem \times 0,04	483,78 \times 0,04	19,35
	d) DP 3,00 %	hrubý príjem \times 0,03	483,78 \times 0,03	14,51
	e) PvN 1,00 %	hrubý príjem \times 0,01	483,78 \times 0,01	4,83
2.	Poistné spolu	a) + b) + c) + d) + e)	19,35 + 6,77 + 19,35 + 14,51 + 4,83	64,81
3.	Čiastkový základ dane	1. – 2.	483,78 – 64,81	418,97
4.	a) nezdaniteľná časť	daná zákonom		303,72
	b) zdaniteľná mzda	1. – 2. – 4.a) alebo 3. – 4. a)	483,78 – 64,81 – 303,72	115,25
5.	Preddavok na daň z príjmov	4.b) \times 0,19	115,25 \times 0,19	21,89
6.	Daňový bonus – uplatnený	daný zákonom		0,00
7.	Preddavok znížený o daňový bonus	5. – 6.		21,89
8.	Čistá mzda	1. – 2. – 5. + 6. alebo 1. – 2. – 7.	483,78 – 64,81 – 21,89	397,08
9.	Náhrada príjmu pri pracovnej neschopnosti			42,36
10.	Celkový príjem	8. + 9.	397,08 + 42,36	439,44
11.	Ostatné zrážky	dané individuálne		15,00
12.	Preddavok – výplata preddavkov z BÚ	dané individuálne		0,00
13.	K výplate – vyúčtovanie z BÚ	10. – 11. – 12.	439,44 – 15,00	424,44

2.7 VÝPOČET HRUBÉHO PRÍJMU – RIEŠENIE

Tabuľka č. 7 Výpočet hrubého príjmu s riešením

	Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	Júl	August	September	Október	November	December
1. Tarifná mzda	465	465	465	465	465	465	465	465	510	510	510	510
2. Osobný príplatok	46,50	46,50	46,50	46,50	46,50	46,50	46,50	46,50	51,00	51,00	51,00	51,00
3. Plánované dni	22	20	23	22	21	22	22	22	22	21	22	23
4. Plánované hodiny	176	160	184	176	168	176	176	176	176	168	176	184
5. Odpracované dni	22	15	22	22	16	22	21	12	22	0	22	23
6. Odpracované hodiny	176	120	181	176	138	186	180	96	191	0	190	184
7. Dovolenka	0	5	0	0	0	0	0	10	0	0	0	0
8. Prekážky	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
9. NP pri DPN - pracovné dni	0	0	0	0	5	0	0	0	0	6	0	0
10. NP pri DPN - kalendárne dni	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21	0	0
11. Priemerný zárobok	2,7765	2,7765	2,7765	3,0528	3,0528	3,0528	3,0403	3,0403	3,0403	3,0579	3,0579	3,0579
12. Denný vymeriavací základ	15,7808	15,7808	15,7808	15,7808	15,7808	15,7808	15,7808	15,7808	15,7808	15,7808	15,7808	15,7808
13. Základná mzda	465,00	348,75	444,78	465,00	354,29	465,00	443,86	253,64	510,00	0,00	510,00	510,00
14. Náhrada mzdy	0,00	111,06	22,21	0,00	0,00	0,00	24,32	243,22	0,00	0,00	0,00	0,00
15. Mzda za nadčas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
a) mzda za odpracovaný čas	0,00	0,00	12,64	0,00	27,68	26,42	31,70	0,00	43,47	0,00	40,57	0,00
b) mzdové zvýhodnenie	0,00	0,00	4,16	0,00	9,16	9,16	10,95	0,00	13,68	0,00	12,84	0,00
16. Osobný príplatok	46,50	34,88	44,48	46,50	35,43	46,50	44,39	25,36	51,00	0,00	51,00	51,00
17. Odmeny	30,00		25,00		0,00	35,00					166,00	0,00
18. Hrubý príjem spolu	541,50	494,69	553,27	511,50	426,56	582,08	555,22	522,22	618,15	0,00	780,41	561,00

2.8 VÝPOČET ČISTEJ MZDY – RIEŠENIE

Tabuľka č. 8 Výpočet čistej mzdy s riešením

		Január	Február	Marec	Apríl	Máj	Jún	Júl	August	September	Október	November	December
1.	Hrubý príjem	541,50	494,69	553,27	511,50	426,56	582,08	555,22	522,22	618,15	0,00	780,41	561,00
2.	ZP 21,66 19,78	22,13	20,46	17,06	23,28	22,20	20,88	24,72	0,00	31,21	22,44	31,21	22,44
	NP 7,58 6,92	7,74	7,16	5,97	8,14	7,77	7,31	8,65	0,00	10,92	7,85	10,92	7,85
	DP 21,66 19,78	22,13	20,46	17,06	23,28	22,20	20,88	24,72	0,00	31,21	22,44	31,21	22,44
	DP 16,24 14,84	16,59	15,34	12,79	17,46	16,65	15,66	18,54	0,00	23,41	16,83	23,41	16,83
	PvN 5,41 4,94	5,53	5,11	4,26	5,82	5,55	5,22	6,18	0,00	7,80	5,61	7,80	5,61
	Poistné spolu	72,55	66,26	74,12	68,53	57,14	77,98	74,37	69,95	82,81	0,00	104,55	75,17
3.	Čiastkový základ dane	468,95	428,43	479,15	442,97	369,42	504,10	480,85	452,27	535,34	0,00	675,86	485,83
4.	a) nezdaniteľné časti	303,72	303,72	303,72	303,72	303,72	303,72	303,72	303,72	303,72	303,72	303,72	303,72
	b) zdaniteľná mzda	165,23	124,71	175,43	139,25	65,70	200,38	177,13	148,55	231,62	0,00	372,14	182,11
5.	Preddavok na daň z príjmov	31,39	23,69	33,33	26,45	12,48	38,07	33,65	28,22	44,00	0,00	70,70	34,60
6.	Daňový bonus	20,51	20,51	20,51	20,51	20,51	20,51	20,51	41,02	41,02	0,00	41,02	41,02
7.	Preddavok znížený o bonus	10,88	3,18	12,82	5,94	-8,03	17,56	13,14	-12,80	2,98	0,00	29,68	-6,42
8.	Čistá mzda	458,07	425,25	466,33	437,03	377,45	486,54	467,71	465,07	532,36	0,00	646,18	492,25
9.	Náhrada príjmu pri DPN		0,00	0,00	0,00	46,56	0,00	0,00	0,00	0,00	72,60	0,00	0,00
12.	Celkový príjem	458,07	425,25	466,33	437,03	424,01	486,54	467,71	465,07	532,36	72,60	646,18	492,25
13.	Ostatné zrážky	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00
14.	Preddavok	70,00	70,00	70,00	70,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
15.	K výplate – vyúčtovanie	338,07	305,25	346,33	317,03	374,01	436,54	417,71	415,07	482,36	22,60	596,18	442,25

3 DUŠANOVE POZNÁMKY

3.1 PODROBNÝ POSTUP PRI VÝPOČTE HRUBÉHO PRÍJMU

V konkrétnych mesiacoch sú uvedené len tie riadky, ktoré sú potrebné pre výpočet hrubého príjmu v danom mesiaci. Postupujte nasledovne:

- ✓ Porovnajte si svoj výsledok s hodnotou uvedenou v druhom stĺpci.
- ✓ V prípade nesprávneho výsledku si pozrite vzorec a pokúste sa o samostatný výpočet.
- ✓ Ak sa ani tak nedopracujete k správne výsledku, pozrite si postup výpočtu s číselnými hodnotami.
- ✓ Pozorne si prečítajte poznámky uvedené v poslednom stĺpci.

3.1.1 JANUÁR

		<i>Výsledok</i>	<i>Vzorec</i>	<i>Postup výpočtu</i>	<i>Poznámka</i>
13.	<i>Základná mzda</i>	465,00	-	-	<i>základná mzda sa neprepočítava, pretože zamestnanec pracoval celý mesiac</i>
16.	<i>Osobný príplatok</i>	46,50	<i>10 % z mesačnej mzdy</i>	$0,10 \times 465 = 46,50$	
17.	<i>Odmeny</i>	30,00			

3.1.2 FEBRUÁR

		Výsledok	Vzorec	Postup výpočtu	Poznámka
5.	Odpracované dni/hodiny	15 /120		$20 - 5 = 15$ $(15 \times 8) = 120$	zamestnanec čerpal 5 dní dovolenku
13.	Základná mzda	348,75	tarifná mzda/počet pracovných dní v danom mesiaci \times počet odpracovaných dní	$465/20 \times 15 = 348,75$	základná mzda sa prepočítava podľa počtu odpracovaných dní
14.	Náhrada mzdy za dovolenku	111,06	priemerný hodinový zárobok \times počet pracovných hodín \times počet dní dovolenky	$2,7765 \times 8 \times 5 = 111,06$	priemerný hodinový zárobok sa počíta za predchádzajúci štvrtý rok
16.	Osobný príplatok	34,88	10 % z mesačnej mzdy	$46,50/20 \times 15 = 34,88$ alebo $0,10 \times 348,75 = 34,88$	osobný príplatok sa prepočítava podľa počtu odpracovaných dní

3.1.3 MAREC

		Výsledok	Vzorec	Postup výpočtu	Poznámka
5.	Odpracované dni/hodiny	22/181		$23 - 1 = 22$ $(22 \times 8) + 5 = 181$	zamestnanec mal 1 deň prekážku v práci, 5 hodín práce nadčas
13.	Základná mzda	444,78	tarifná mzda/počet pracovných dní v danom mesiaci \times počet odpracovaných dní	$465/23 \times 22 = 444,78$	základná mzda sa prepočítava podľa počtu odpracovaných dní
14.	Náhrada mzdy za osobnú prekážku v práci	22,21	priemerný hodinový zárobok \times počet pracovných hodín \times počet dní	$2,7765 \times 8 \times 1 = 22,21$	priemerný hodinový zárobok sa počíta za predchádzajúci štvrt' rok
15.	a) mzda	12,64	tarifná mzda/počet pracovný hodín v danom mesiaci \times počet hodín práce nadčas	$465/184 \times 5 = 12,64$	výška mzdy za jednu hodinu práce nadčas závisí od počtu prac. hodín v danom mesiaci
	b) mzdové zvýhodnenie	4,16	priemerný hodinový zárobok \times počet hodín práce nadčas \times % mzdového zvýhodnenia	$2,7765 \times 5 \times 0,30 = 4,16$	potrebujeme poznať priemerný hodinový zárobok a % (minimálne 25 %, v našom prípade je 30 %)
16.	Osobný príplatok	44,48	10 % z mesačnej mzdy	$46,50/23 \times 22 = 44,88$ alebo $0,10 \times 444,78 = 44,48$	osobný príplatok sa prepočítava podľa počtu odpracovaných dní
17.	Odmeny	25,00			odmena sa nepočítava

3.1.4 APRÍL

		Výsledok	Vzorec	Postup výpočtu	Poznámka
5.	Odpracované dni/hodiny	22/176		$192 - 176 = 16$	16 hodín práce nadčas bolo ponechaných na čerpanie náhradného voľna, preto sa nezapočítavajú do odpracovaných hodín za daný mesiac
13.	Základná mzda	465,00	-	-	základná mzda sa neprepočítava
16.	Osobný príplatok	46,50	10 % z mesačnej mzdy	$0,10 \times 465 = 46,50$	osobný príplatok sa prepočítava

3.1.5 MÁJ

		Výsledok	Vzorec	Postup výpočtu	Poznámka
5.	Odpracované dni/hodiny	16/138		$21 - 5 = 16$ $16 \times 8 + 10 = 138$	zamestnanec bol 7 dní práceneschopný, teda 5 pracovných dní, odpracoval 10 hodín práce nadčas
13.	Základná mzda	354,29	tarifná mzda/počet pracovných dní v danom mesiaci \times počet odpr. dní	$465/21 \times 16 = 354,29$	základná mzda sa prepočítava podľa počtu odpracovaných dní

15.	a) mzda	27,68	tarifná mzda/počet pracovných hodín v danom mesiaci × počet hodín práce nadčas	$465/168 \times 10 = 27,68$	výška mzdy za jednu hodinu práce nadčas závisí od počtu hodín v danom mesiaci
	b) mzdové zvýhodnenie	9,16	priemerný hodinový zárobok × počet hodín práce nadčas × % mzdového zvýhodnenia	$3,0528 \times 10 \times 0,30 = 9,16$	potrebujeme poznať priemerný hodinový zárobok a % v apríli sa menil priemerný hodinový zárobok
16.	Osobný príplatok	35,43	10 % z mesačnej mzdy	$46,50/21 \times 16 = 35,43$	osobný príplatok sa prepočítava podľa počtu odpracovaných dní

Náhrada príjmu pri DPN nie je súčasťou hrubého príjmu, **pripočítava sa až k čistej mzde**

		Výsledok	Vzorec	Postup výpočtu	Poznámka
9.	Počet dní DPN	5/7			pracovné /kalendárne dni
	Náhrada príjmu 1. - 3. deň DPN		denný vymeriavací základ × 0,25 × 3	$15,7808 \times 0,25 \times 3 = 11,8356$	potrebujeme poznať denný vymeriavací základ
	Náhrada príjmu 4. - 7. deň DPN		denný vymeriavací základ × 0,55 × 4	$15,7808 \times 0,55 \times 4 = 34,7178$	počítame za kalendárne dni, nie pracovné
	Náhrada príjmu spolu		čiastkové výsledky sa spočítajú	$46,5534 = 46,56$	výsledok sa zaokrúhľuje na eurocenty nahor

3.1.6 JÚN

		Výsledok	Vzorec	Postup výpočtu	Poznámka
5.	Odpracované dni/hodiny	22/186		$186 - 176 = 10$ hodín práce nadčas	aj keď zamestnanec čerpal 2 dni náhradné voľno, vykazuje plný počet odpracovaných dní, na čerpanie použil 16 hodín vytvorených prácou nadčas v apríli, navyše má 10 hodín práce nadčas
13.	Základná mzda	465,00	-		
15.	a) mzda	26,42	tarifná mzda/počet pracovných hodín v danom mesiaci × počet hodín práce nadčas	$465/176 \times 10 = 26,42$	výška mzdy za jednu hodinu práce nadčas závisí od počtu hodín v danom mesiaci
	b) mzdové zvýhodnenie	9,16	priemerný hodinový zárobok × počet hodín práce nadčas × % mzdového zvýhodnenia	$3,0528 \times 10 \times 0,30 = 9,16$	potrebujeme poznať priemerný hodinový zárobok a % mzdového zvýhodnenia
16.	Osobný príplatok	46,50	10 % z mesačnej mzdy	$465 \times 0,10 = 46,50$	-
17.	Odmeny	35,00			odmena sa neprepočítava podľa počtu odpracovaných dní

3.1.7 JÚL

		Výsledok	Vzorec	Postup výpočtu	Poznámka
5.	Odpracované dni/hodiny	21/180		$22 - 1 = 21$ $(21 \times 8) + 12 = 180$	zamestnanec mal 1 deň prekážku v práci, spolu odpracoval 180 hodín, mal odpracovať 168 hodín, odpracoval teda 12 hodín práce nadčas,
13.	Základná mzda	443,86	tarifná mzda/počet pracovných dní v danom mesiaci \times počet odpracovaných dní	$465/22 \times 21 = 443,86$	základná mzda sa prepočítava podľa počtu odpracovaných dní
14.	Náhrada mzdy za osobnú prekážku v práci	24,32	priemerný hodinový zárobok \times počet pracovných hodín \times počet dní prekážok	$3,0403 \times 8 \times 1 = 24,32$	priemerný hodinový zárobok je od júla 3,0403
15.	a) mzda	31,70	tarifná mzda/počet pracovných hodín v danom mesiaci \times počet hodín práce nadčas	$465/176 \times 12 = 31,70$	výška mzdy za jednu hodinu práce nadčas závisí od počtu hodín v danom mesiaci
	b) mzdové zvýhodnenie	10,94	priemerný hodinový zárobok \times počet hodín práce nadčas \times % mzdového zvýhodnenia	$3,0403 \times 12 \times 0,30 = 10,95$	potrebujeme poznať priemerný hodinový zárobok a % zvýhodnenia
16.	Osobný príplatok	44,39	10 % z mesačnej mzdy	$46,50/22 \times 21 = 44,39$ alebo $0,10 \times 443,86 = 44,39$	osobný príplatok sa prepočítava podľa počtu odpracovaných dní

3.1.8 AUGUST

		Výsledok	Vzorec	Postup výpočtu	Poznámka
5.	Odpracované dni/hodiny	12 /96		$22 - 10 = 12$ $(12 \times 8) = 96$	zamestnanec čerpal 10 dní dovolenku
13.	Základná mzda	253,64	tarifná mzda/počet pracovných dní v danom mesiaci \times počet odpracovaných dní	$465/22 \times 12 = 253,64$	základná mzda sa prepočítava podľa počtu odpracovaných dní
14.	Náhrada mzdy za dovolenku	243,22	priemerný hodinový zárobok \times počet pracovných hodín \times počet dní dovolenky	$3,0403 \times 8 \times 10 = 243,22$	priemerný hodinový zárobok sa platí na celý 3. štvrt'rok
16.	Osobný príplatok	25,36	10 % z mesačnej mzdy	$46,5/22 \times 12 = 25,36$ alebo $0,10 \times 253,64 = 25,36$	osobný príplatok sa prepočítava podľa počtu odpracovaných dní

3.1.9 SEPTEMBER

		Výsledok	Vzorec	Postup výpočtu	Poznámka
5.	Odpracované dni/hodiny	22/191		$8 \times 22 + 15 = 191$	odpracoval 15 hodín nadčas
13.	Základná mzda	510,00	-	-	základná mzda sa neprepočítava, pretože zamestnanec pracoval celý mesiac, od septembra bola zvýšená na 510 €
15.	a) mzda	43,47	tarifná mzda/počet pracovných hodín v danom mesiaci \times počet hodín práce nadčas	$510/176 \times 15 = 43,47$	výška mzdy za jednu hodinu práce nadčas závisí od počtu hodín v danom mesiaci
	b) mzdové zvýhodnenie	13,68	príemerný hodinový zárobok \times počet hodín práce nadčas \times % mzdového zvýhodnenia	$3,0403 \times 15 \times 0,30 = 13,68$	potrebujeme poznať príemerný hodinový zárobok a % mzdového zvýhodnenia
16.	Osobný príplatok	51,00	10 % z mesačnej mzdy	$0,10 \times 510,00 = 51,00$	osobný príplatok sa neprepočítava, pretože zamestnanec pracoval celý mesiac,

3.1.10 OKTÓBER

Náhrada príjmu pri DPN nie je súčasťou hrubého príjmu, pripočítava sa až k čistej mzde

		Výsledok	Vzorec	Postup výpočtu	Poznámka
9.	Počet dní DPN	5/7			pracovné /kalendárne dni
	Náhrada príjmu 1. - 3. deň DPN		denný vymeriavací základ $\times 0,25 \times 3$	$15,7808 \times 0,25 \times 3$ $= 11,8356$	potrebujeme poznať denný vymeriavací základ
	Náhrada príjmu 4. - 10. deň DPN		denný vymeriavací základ $\times 0,55 \times 7$	$15,7808 \times 0,55 \times 7$ $= 60,75608$	počítame za kalendárne dni, nie pracovné
	Náhrada príjmu spolu		čiastkové výsledky sa spočítajú a zaokrúhlia na eurocenty nahor	$11,8356 +$ $60,75608 = 72,59168$ $= 72,60$	

Od 11. dňa do skončenia dočasnej pracovnej neschopnosti dostáva zamestnanec nemocenské od Sociálnej poisťovne.

3.1.11 NOVEMBER

		Výsledok	Vzorec	Postup výpočtu	Poznámka
5.	Odpracované dni/hodiny	22/190		$22 \times 8 + 14 = 190$	odpracoval 14 hodín práce nadčas
13.	Základná mzda	510,00	-	-	základná mzda sa neprepočítava, pretože zamestnanec pracoval celý mesiac,
15.	a) mzda	40,57	tarifná mzda/počet pracovných hodín v danom mesiaci \times počet hodín práce nadčas	$510/176 \times 14 = 40,57$	výška mzdy za jednu hodinu práce nadčas závisí od počtu hodín v danom mesiaci
	b) mzdové zvýhodnenie	12,84	príemerný hodinový zárobok \times počet hodín práce nadčas \times % mzdového zvýhodnenia	$3,0579 \times 14 \times 0,30 = 12,84$	potrebujeme poznať príemerný hodinový zárobok a % mzdového zvýhodnenia
16.	Osobný príplatok	51,00	10 % z mesačnej mzdy	$0,10 \times 510,00 = 51,00$	osobný príplatok sa neprepočítava, pretože zamestnanec pracoval celý mesiac
17.	Odmena	166,00			

3.1.12 DECEMBER

		Výsledok	Vzorec	Postup výpočtu	Poznámka
13.	Základná mzda	510,00	-	-	základná mzda sa neprepočítava, pretože zamestnanec pracoval celý mesiac,
16.	Osobný príplatok	51,00	10 % z mesačnej mzdy	$0,10 \times 510,00 = 51,00$	osobný príplatok sa neprepočítava, pretože zamestnanec pracoval celý mesiac,

V nasledujúcej kapitole nájdete výpočet čistej mzdy v januári. Ostatné mesiace sa počítajú úplne rovnakým postupom. Chceli by sme vás upozorniť na dve skutočnosti:

- ✓ v auguste sa zvýšil daňový bonus na dve deti,
- ✓ v októbri si zamestnanec nemôže uplatniť daňový bonus, lebo výška jeho hrubého príjmu nedosiahla predpísanú úroveň, teda polovicu minimálnej mzdy (zamestnanec bol celý mesiac práceneschopný).

3.2 PODROBNÝ POSTUP PRI VÝPOČTE ČISTEJ MZDY

3.2.1 JANUÁR

1.	Hrubý príjem			541,50
	a) ZP 4,00 %	$\text{hrubý príjem} \times 0,04$	$541,50 \times 0,04$	21,66
	b) NP 1,40 %	$\text{hrubý príjem} \times 0,014$	$541,50 \times 0,014$	7,58
	c) DP 4,00 %	$\text{hrubý príjem} \times 0,04$	$541,50 \times 0,04$	21,66
	d) DP 3,00 %	$\text{hrubý príjem} \times 0,03$	$541,50 \times 0,03$	16,24
	e) Pvn 1,00 %	$\text{hrubý príjem} \times 0,01$	$541,50 \times 0,01$	5,41
2.	Poistné spolu	a) + b) + c) + d) + e)	$21,66 + 7,58 + 21,66 + 16,24 + 5,41$	72,55
3.	Čiastkový základ dane	1. - 2.	$541,50 - 72,55$	468,95
4.	a) nezdaniteľná časť	daná zákonom		303,72
	b) zdaniteľná mzda	1. - 2. - 4.a) alebo 3. - 4.	$541,50 - 72,55 - 303,72$	165,23
5.	Preddavok na daň z príjmov	4.b) $\times 0,19$	$165,23 \times 0,19$	31,39
6.	Daňový bonus - uplatnený	daný zákonom		20,51
7.	Preddavok znížený o daňový bonus	5. - 6.		10,88
8.	Čistá mzda	1. - 2. - 5. + 6. alebo 1. - 2. - 7.	$541,50 - 72,55 - 31,39 + 20,51$	458,07
9.	Náhrada príjmu pri pracovnej neschopnosti			
10.	Celkový príjem	8. + 9.	458,07	458,07
11.	Ostatné zrážky	dané individuálne		50,00
12.	Preddavok - výplata preddavkov z BÚ	dané individuálne		70,00
13.	K výplate - vyúčtovanie z BÚ	10. - 11. - 12.	$458,07 - 120,00$	338,07

ZÁVER

Práca predstavuje popis osvedčenej pedagogickej skúsenosti zameranej na oblasť miezd. Môže byť využitá vo viacerých ekonomických predmetoch. Ponúka jednak teoretické spracovanie danej témy, ako aj jej aplikáciu na viacerých príkladoch. Veľký prínos pre učiteľov predstavuje podrobné metodické spracovanie miezd jednotlivých mesiacov.

Pred preberaním každého mesiaca odporúčam, aby sa žiaci najprv pokúsili o samostatný výpočet. Môžeme pritom využiť vhodnú motiváciu – zadať dobrovoľnú domácu úlohu (odmeniť plusovými bodmi) alebo dať na hodine body prvým piatim žiakom so správnymi výsledkami (pri samostatnom výpočte). V prípade úspešnosti môže žiak so správnym riešením prezentovať svoj postup, interpretovať svoje výsledky. Vhodnou formou pri výpočte jednotlivých miezd je aj práca v skupinách, vtedy je vhodné odmeniť všetkých členov skupiny.

Za domácu úlohu pre všetkých žiakov odporúčam dávať ďalší mesiac, ak podobné prvky v ňom sa vyskytujúce už boli zvládnuté na predošlej vyučovacej hodine.

Na overenie hodnovernosti naučených postupov je možné využiť aj prepočet pásky rodičov (samozrejme len v prípade ich súhlasu).

Prácu som nečlenila na vyučovacie hodiny, pretože závisí od typu školy, predmetu aj cieľovej skupiny, do akej hĺbky učiva sa pôjde. Učiteľ si môže vybrať len niektoré mesiace a prispôbiť sa tempu cieľovej skupiny.

Súvislý príklad sa osvedčil nielen mne, ale aj viacerým kolegyniam pri preberaní miezd, uľahčil im prácu pri príprave.

Verím, že pomôže uľahčiť prácu aj vám.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

Buchtová, M. 2003. Zákonník práce, zákon s komentárom. In: Poradca 2003/13. ISSN: 1335-1583

Vyšňovská, J. 2006. Personálna činnosť. 1 vydanie. VMV, Prešov. 2006. ISBN: 80-7165-580-5

Kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie. Európsky referenčný rámec. 2007
Úrad pre vydávanie úradných publikácií Európskych spoločenstiev, Luxemburg. 2007

Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení

Zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení

Zákon č. 462/2003 Z. z. o náhrade príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti

Zákon č. 90/1996 Z. z. o minimálnej mzde

Zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa